

۱۰) تاریخ کاشت و برداشت مناسب چغندر قند در مناطق مستعد

کشت پاییزه در جنوب غرب کشور

حمید شریفی، محمدرضا اوراضی زاده، مصطفی حسین پور، محمدحسین عزیزپور

بیان مسئله و اهمیت موضوع

استان خوزستان - به ویژه مناطق شمالی آن - با برخورداری از آب و هوای مناسب، شبکه‌های مدرن آبیاری دز، اراضی وسیع، مسطح و مرغوب، در ژمره مناطق مستعد کشت چغندر قند قرار دارد. با توجه به وجود شرایط مناسب کشت چغندر قند پاییزه در بخش‌های وسیعی از منطقه جنوب غرب کشور (شامل استان‌های خوزستان، مناطق جنوبی استان ایلام و استان‌های واقع در شرق خوزستان)، بررسی امکان کاشت چغندر قند و تعیین تاریخ کاشت و برداشت مناسب این گیاه در مناطق جدید، جهت توسعه و ترویج این گیاه اقتصادی در تناوب زراعی منطقه از اهمیت زیادی برخوردار است. در سایه دستیابی به مناطق مستعد و جدید کشت پاییزه چغندر قند (دهلران و ایذه به خاطر داشتن منابع فراوان آب و خاک و دشت‌های وسیع حاصلخیز) و مزیت‌های فراوان موجود در این مناطق - از جمله نیاز آبی پایین و اقتصادی بودن سیستم تولید - می‌توان انتظار داشت تولید شکر چغندری افزایش یابد.

شرح دستورالعمل و توصیه فنی

با توجه به نتایج به دست آمده در منطقه دهلران، بالاترین عملکرد شکر سفید (۸/۷ تن در هکتار) در تمام سال‌ها در محدوده زمانی کاشت طی اواخر شهریور تا اواخر مهر و برداشت در فاصله زمانی اواسط اردیبهشت تا اواسط خرداد به دست آمد. در تمام سال‌ها، تاریخ کاشت‌های زود بالاترین و تاریخ کاشت دیر کمترین درصد قند را به خود اختصاص دادند. بیشترین درصد قند (۱۶/۵۵ درصد) مربوط به تاریخ کاشت اواخر شهریور و کمترین مقدار (۱۱/۹۱ درصد) در

کشت اواخر آبان به دست آمد. به طور کلی، نتایج سه سال تحقیق در مناطق دشت عباس و دهلران مشخص کرد:

- تاریخ کاشت های اوایل مهر تا اوایل آبان با در نظر داشتن تمام جنبه های کمی و کیفی و درصد بولتینگ (ساقه روی) در چغندر قند، مناسب ترین تاریخ کاشت برای مناطق دشت عباس و دهلران است.

- تاریخ برداشت از اوایل اردیبهشت تا اواسط خرداد از لحاظ صفات کمی و کیفی و درصد بولتینگ چغندر قند در این مناطق قابل توصیه است. نکته مهمی که در مورد زمان برداشت مناسب در این منطقه بایستی مورد توجه قرار گیرد آن است که به دلیل بافت سبک خاک های منطقه و وزش بادهای گرم محلی، عملیات برداشت چغندر قند می بایست تا اواسط خرداد پایان یافته باشد.

تحقیقات سه ساله در منطقه ایذه نیز نشان داد که امکان کشت پاییزه و بهاره چغندر قند در این منطقه وجود دارد. در کشت پاییزه چغندر قند، تاریخ کاشت های اواخر مهر تا اواخر آبان، بهترین تاریخ کاشت در این منطقه محسوب می شود. در کشت های زودتر از آبان، خطر به ساقه رفتن بیش از حد ارقام و در کشت های بعد از آذر، مشکل به موقع عملیات داشت به علت مصادف شدن با فصل بارندگی و سرما موجب کاهش عملکرد کمی و کیفی چغندر قند خواهد شد. در آزمایش بهاره نیز کشت های زود (اواسط اسفند - اوایل فروردین) به شرط تأمین آب کافی قابل توصیه است.

منابع مورد استفاده

- شریفی، ح. ۱۳۸۵. تعیین مناسب ترین تاریخ کاشت و برداشت چغندر قند در منطقه دهلران. گزارش نهایی پروژه تحقیقاتی، موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند.
- شریفی، ح. ۱۳۷۵. بررسی امکان کشت چغندر قند در منطقه ایذه. گزارش نهایی پروژه تحقیقاتی، مرکز تحقیقات کشاورزی صفی آباد دزفول.